

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
1.	ALLE	Gjennomgå etablerte strukturer og systemer for å vurdere hvordan disse bedre kan ivareta arbeidet mot vold og overgrep.	Påbegynt	<p>BFD: Bufdir har fått i oppdrag å gjennomgå direktoratets veiledere, rundskriv og retningslinjer for å sikre at vold og overgrep er godt nok ivaretatt der det er relevant. Dette arbeidet vil pågå ut planperioden.</p> <p>HOD: departementet har startet med å vurdere hvordan det pågående folkehelsearbeidet kan inkludere arbeidet mot vold og overgrep. I tråd med dette er det i 2019 bevilget 3 mill. kroner for å prøve ut modellen for Folkehelseprogrammet i ett fylke. Vestfold og Telemark har blitt tildelt midler. Tilskuddet videreføres i 2020.</p> <p>KD: Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver ble revidert grundig i 2017 slik at ny rammeplan er tydeligere på at personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Rammeplanene for relevante høyere utdanninger, som lærerutdanningene og helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger, er de siste årene blitt tydeliggjort på at kandidatene skal ha kompetanse om vold. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 trer i kraft i grunnopplæringen høsten 2020, og både læreplaner i relevante fag og innføring av det tverrgående temaet Folkehelse og livsmestring innebærer en tydeliggjøring av at elevene skal lære om egne grenser og respekt for andres.</p> <p>Flere departementer deltar i oppfølgingen av NOU 2017:12 Svikt og svik.</p>
2.	ALLE	Sørge for at vold og overgrep tas inn i de relevante underliggende etaters samfunnsoppdrag.	Påbegynt - løpende	<p>Arbeidet mot vold og overgrep omtales i tildelingsbrev til relevante direktorater, tildelingsbrev til Fylkesmannen og til ulike relevante kompetansesentre.</p> <p>I tildelingsbrevet til direktoratene for 2019 er det tatt inn en tilnærmet likelydende føring om at direktoratene skal delta i og bidra til samarbeidet på direktoratsnivå om oppfølging av Opptappingsplan mot vold og overgrep. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet koordinerer samarbeidet. I 2019 har arbeidet med en nasjonal kompetansestrategi mot vold og overgrep særlig vært prioritert. Føringer er tatt inn i tildelingsbrevet for Udir, IMDI, Kompetanse Norge, UDI, POD, Hdir, Bufdir. BFD har anmodet om at en slik fellesføring også tas inn i tildelingsbrevet for virksomhetene for 2020.</p> <p>I tildelingsbrevet for Fylkesmannen for 2019 fremgikk det blant annet at embedene skal bidra til at kommunene styrker innsatsen mot vold og overgrep mot barn. Embedene skal bidra til å gjøre opptappingsplanen og nye lovbestemmelser i helselovgivningen som berører arbeidet, kjent i kommunene. Videre skal de være pådrivere for at kommunene utarbeider kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Fylkesmannen skal særlig bidra til at kommunene tar i bruk de voldsforbyggende verktøyene <i>Jeg vet</i> og <i>SNAKKE</i>.</p> <p>Bufdir vil i 2020 gi Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Nordland og Trøndelag embetsspesifikke oppdrag og midler for å implementere <i>Jeg Vet</i> og <i>SNAKKE</i> i sine fylker. Det forutsettes at RVTS Nord og RVTS Midt etablerer samarbeid med de respektive embedene i sine regioner. Hvert embete tildeles 250.000 kroner til oppdraget.</p> <p>HOD har tatt vold og overgrep inn i samfunnsoppdraget til FHI og til Hdir.</p> <p>KD har tatt inn fellesføringene i tildelingsbrevet for 2020 til IMDI og har for 2020 tydeliggjort ansvaret Udir har for å følge opp opptappingsplaner, strategier og handlingsplaner i oppdatert virksomhets- og økonomiinstruks for Udir.</p>
3.	BFD	I forbindelse med struktur- og kvalitetsreformen i barnevernet, fremme en lovproposisjon der forventningene til kommunenes forebyggende arbeid klargjøres.	Ferdig	Saken er en vesentlig del av Prop 73 L som omhandler endringer i barnevernloven (barnevernreform). Ble behandlet i Stortinget våren 2017.
4.	KD	Tydeliggjøre rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver når det gjelder arbeidet mot omsorgssvikt, vold og overgrep.	Ferdig	Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft 1. august 2017. Rammeplanen er blitt tydeligere på barnehagens ansvar når det gjelder forebygging og avdekking av vold og overgrep mot barn. Under fagområdet Kropp, bevegelse, mat og helse er det tatt inn at barnehagen skal bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser.
5.	BFD	Utrede endringer i krisesenterloven med sikte på å klargjøre kommunenes ansvar for å forebygge vold og overgrep.	Påbegynt	BFD tar sikte på å utrede endringer i krisesenterloven i 2020. Bufdir har gitt Nordlandsforskning/KUN i oppdrag å utarbeide en kunnskapsoversikt om krisesentertilbudet. Rapport forelå 1. november 2019 og viser at det er en positiv utvikling i tilbudet, men mange krisesentre har få ressurser og derfor problemer med å gi et godt nok tilbud. Det er fortsatt mangler i krisesentertilbudet til menn og barn som kommer i følge med far, til personer med særlig problematikk knyttet til rus, psykiatri og funksjonsnedsettelse. Det er også behov for et styrket tilbud til den samiske befolkningen. På bakgrunn av kunnskapsoppsummeringen og anbefalinger til videreutvikling av tilbudet, vil departementet i samarbeid med Bufdir vurdere behov for tiltak.
6.	HOD	Tydeliggjøre i spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og tannhelsetjenesteloven ansvaret de regionale helseforetakene, kommunene og fylkeskommunene, herunder ledelsen, har for å bidra til at vold og seksuelle overgrep blir forebygget, avdekket og avverget ved ytelse av helse- og omsorgstjenester.	Ferdig	Nytt lovverk – jf. Prop.71 L <i>Endringer i helselovgivningen</i> - tydeliggjør tjenestenes ansvar på systemnivå for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep, og legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å ivareta oppgaven. Endringene er gjort i helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven og tannhelsetjenesteloven og trådte i kraft 1.1.18

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartement
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartement
 KD - Kunnskapsdepartement
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
7.	JD/Alle	Bidra til at kommuner utarbeider kommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.	Påbegynt - løpende	<p>NKVTS har på oppdrag fra JD utarbeidet en egen nettressurs/veileder om kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. RVTSene skal bistå kommunene i arbeidet med handlingsplaner. På oppdrag fra JD har NKVTS gjennomført et prosjekt om bruken av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Prosjektet har kartlagt hvilke kommuner som har handlingsplaner og hvor mange av landets innbyggere som bor i kommuner med handlingsplaner. I tillegg ble 72 ressurspersoner fra 24 kommuner intervjuet om bakgrunnen for at de hadde utarbeidet en handlingsplan, eller hvorfor de ikke hadde en slik plan for arbeidet mot vold. Sentrale temaer i rapporten er:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hvordan kommunene ivaretar sine forpliktelser for å gi voldsutsatte og andre berørte de tjenestene de har behov for og krav på i henhold til lover og retningslinjer 2) hvordan handlingsplanen blir implementert og fulgt opp i planperioden 3) hvilken nytte handlingsplanen har for kommunens voldsarbeid 4) hvilken nytte kommunene har av Veileder, kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner <p>Rapporten gir et kort sammendrag av de viktigste konvensjoner, lover og forskrifter som er styrende for det nasjonale og kommunale arbeidet mot vold i nære relasjoner. Det drøftes hva som er drivkraften i det voldsforbyggende arbeidet i kommunene. Statlige virkemidler og samfunnsmessige faktorer har gitt føringer for kommunene. Tjenesteapparatets kompetanse og kapasitet til å møte voldsutsattes og voldsutøveres behov for hjelp og støtte, påvirker også arbeidet med handlingsplanene. Rapporten omfatter anbefalinger for det videre arbeidet mot vold i nære relasjoner som bli vurdert i utviklingen av ny handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Rapporten kan lastes ned her.</p> <p>Informasjon om hvor mange kommuner som har utarbeidet en handlingsplan mot vold i nære relasjoner kan hentes fra KOSTRA (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING) hos SSB. I 2016 ble det utviklet et eget KOSTRA-skjema for årlig innhenting av opplysninger om kommunenes oppfølging av Krisesenterlova. Det nye skjemaet inneholder blant annet spørsmål om kommunen har en gjeldende politisk vedtatt plan for arbeidet mot vold i nære relasjoner.</p> <p>Hdir har i tilskuddsbrev 2019 bedt RVTSene om å videreføre arbeidet med å oppfordre og understøtte kommunene slik at disse utvikler og tar i bruk lokale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Dette skal sees i sammenheng med samarbeidet mellom NKVTS, Fylkesmennene, Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll og andre relevante aktører. De fem RVTSene har alle et fokus på kommunale handlingsplaner i sitt arbeid inn mot kommuner, og støtter kommunene på ulike måter når det gjelder utvikling, implementering og videreutvikling av planene. Arbeid med, og fokuset på, kommunenes handlingsplaner leder gjerne til videre samarbeid om kompetanseheving i tjenestene. RVTSene ser arbeidet med kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner i sammenheng med andre relevante tiltak sentrene jobber med. Ivaretagelse av et livsløpsperspektiv i de kommunale planene står sentralt.</p>
8.	JD	Vurdere behovet for å utvide bestemmelsen om avvergingsplikt.	Påbegynt	<p>Forslag om å utvide avvergingsplikten i straffeloven ble sendt på høring i desember 2018. Høringsfristen var 15. april 2019. Saken er til behandling i departementet.</p> <p>Et utvalg som har gjennomgått saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt (Barnevoldsutvalget) har foreslått gjennomgripende endringer i straffeloven § 196 i utredningen NOU 2017: 12 Svikt og svik. Utredningen har vært på høring og regjeringen har tatt stilling til hvilke anbefalinger som skal følges opp videre.</p> <p>Barnevoldsutvalgets anbefalinger følges nå delvis opp av en enkeltpersonutredning igangsatt av JD. Utredningen skal i et helhetlig perspektiv ta for seg reglene om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett. Arbeidet skal resultere i et utkast til en praktisk anlagt og autoritativ veileder, der det skal slås tydelig fast hvordan regelverket om taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett skal forstås og praktiseres. Straffeloven § 196 om avvergingsplikt er omfattet av oppdraget. Det følger av mandatet at utredningen skal påpeke funn av unødig komplisert utformet regelverk, og det skal om mulig skisseres forslag til løsninger. Utredningen forelå i desember 2019. Den vil trolig bli sendt på offentlig høring våren 2020.</p>
9.	HOD	Sørge for at RVTSene i større grad bidrar til lokalt og regionalt samarbeid og samordning av voldsarbeidet.	Påbegynt - løpende	<p>RVTSene har i 2018 og 2019 fått forsterket oppdrag om samarbeid og samordning av voldsfeltet. I tillegg er RVTSene gitt i oppgave å videreføre arbeidet rettet mot kommunene knyttet til lokale planer og samarbeid mellom tjenester.</p> <p>RVTSene tilbyr i stor grad kompetansehevingstiltak på tvers av sektorer, tjenester og faggrupper, med det formål å styrke samarbeidet og samordningen mellom tjenester. Nettverksdannelser og veiledning på tvers er også sentrale elementer i sentrenes bidrag. Arbeid med konsultasjonsteam er en annen måte RVTSene understøtter lokalt samarbeid og samordning på, se rapportering tiltak 10. Alle sentre søker et tett samarbeid med fylkesmennene i egen region. Det varierer hvordan RVTSene opplever at samarbeidet med fylkesmenn fungerer.</p>
10.	ALLE	Bidra til systematisk samarbeid mellom relevante tjenester, for eksempel konsultasjonsteam.	Påbegynt - løpende	<p>Bufdir fikk i 2018 i oppdrag å evaluere ordningen med tverrfaglige konsultasjonsteam. Uni Research leverte rapporten i juli 2019. Evalueringen viser at det finnes langt færre team enn antatt, og at sakene kan deles inn i tre hovedtyper: «gråsoner-saker» (generell bekymring), avdekkende saker og komplekse eller langvarige saker. Forskerne mener teamene har en viktig rolle med å støtte tjenesteytere i vanskelige drøftelser. De ser imidlertid et behov for å avklare teamenes rolle og forankring, saksområde og RVTSenes rolle.</p> <p>HOD viser til RVTSenes oppdrag om samarbeid mellom tjenester, jf. tiltak 7 og 9. Flere av RVTSene er involvert i regionalt arbeid med konsultasjonsteam. RVTS Vest er involvert i konsultasjonsteam-virksomhet i egen region, og senteret har god erfaring med utvikling og implementering av konsultasjonsteam for barn. RVTS Vest har også mottatt flere henvendelser fra kommuner som ønsker bistand til å utvikle konsultasjonsteam for voksne, og senteret har utviklet en modell for dette. Senteret ønsker å jobbe med pilotering av modellen i 2019.</p> <p>KD og flere departementer har gitt felles oppdrag til underliggende etater om å utarbeide forslag til rutiner for informasjon og varsling mellom offentlige etater i saker om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Arbeidet skal være ferdigstilt våren 2020.</p>
11.	KUD	Prøve ut en modell for håndtering av vold og overgrep mot sårbare voksne TryggEst.	Påbegynt	<p>Pilotering er i gang i 12 kommuner. Verktøy som retningslinjer for avdekking og håndtering, risikovurderingsverktøy, handlingskort og lignende, er utarbeidet og under utprøving i pilotkommunene. Følgforskning har kartlagt hvordan kommunene har arbeidet mot vold mot målgruppene de to årene før piloteringen startet. Forskerne følger nå utviklingen og erfaringene som gjøres i kommunene. Etter ett år, viser NTNUs følgforskning at kommunene (med unntak av bydelene i Oslo) en seksdobling av antall saker etter innføringen av TryggEst. Dette er i stor grad saker som ikke ble avdekket og håndtert tidligere. Piloten fortsetter ut 2020, samtidig som det arbeides videre med å utvikle modellen etter kommunenes erfaringer. Nye kommuner er også interessert i modellen, og det arbeides med planer for rekruttering av kommuner i perioden 2021-24.</p>

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartementet
 KD - Kunnskapsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
12.	BFD / JD	Styrke samarbeidet mellom politi og barnevern.	Påbegynt	POD og Bufdir utarbeider nasjonale retningslinjer for samarbeidet mellom politi og barnevern ved mistanke om vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner. Retningslinjene skal skissere en felles beste praksis ut fra etatenes ulike mandat og oppgaver, og gi ansatte i politiet og de kommunale barneverntjenestene et verktøy som senker terskelen for kontakt og bedrer samarbeidet i slike saker. I tillegg til generelle avklaringer av blant annet ansvarsforhold, taushetsplikt og anmeldelser inneholder retningslinjene føringer på at samarbeid mellom etatene må etableres på forhånd, at det utarbeides samarbeidsavtaler, og det avholdes samhandlingsmøter lokalt, med et fast etablert kontaktpunkt i politiet. Det legges vekt på at barnehusene også får en sentral rolle, i tillegg til at konsultasjonsteam og andre fagmiljø inkluderes i samarbeidet. Målsettingen er bedre rettsikkerhet for privatpersoner (barn og foreldre). Retningslinjene er forutsatt å foreligge kun i digital form.
13.	BFD / HOD	Styrke samarbeidet mellom familievern tjenesten og helsestasjonene.	Påbegynt - løpende	Det har vært prøvd ut ulike modeller for samarbeid mellom familievern tjenesten og helsestasjoner i syv kommuner. Målet er at økt samarbeid mellom familievernet og helsestasjonene skal bidra til at hjelp gis så tidlig som mulig i barnets og familiens liv. VID vitenskapelige høgskole har på oppdrag fra Bufdir evaluert pilotprosjektet (2014-2017). Rapporten er tilgjengelig her . Bufdir har gjennomført en høring på utkast til videre arbeid med spredning av erfaringene basert på de gode resultatene i pilotprosjektet. Bufdir har presentert erfaringene i flere internasjonale konferanser. Det ble gjennomført en erfaringskonferanse i oktober 2019. Målet var spredning av erfaringene. Deltakere var fra spisskompetansmiljø, familievernkontor og Bufdir. Prosjektets viktigste funn: <ul style="list-style-type: none"> • Helsestasjonene har en unik posisjon i hjelpeapparatet. De har kontakt med nær alle familier med spe- og småbarn. Dette gir mulighet for at familievernets spisskompetanse kan settes inn på et tidlig tidspunkt for foreldre som trenger det og som i liten grad ellers oppsøker familievernkontoret. • Det blir lettere for tjenestene å samarbeide når de kjenner til hverandres samfunnsmandat, kunnskap, kompetanse og arbeidsoppgaver. • Foreldrene i prosjektet gir uttrykk for at samtaler med familierapeutene har vært nyttige og gitt dem støtte og redskaper som har styrket parforholdet, som igjen bidrar til at barnet slipper å bli vitne til konflikt og i verste fall vold i nære relasjoner. Bufdir jobber med å gjøre erfaringene fra prosjektet kjent i tjenestene. I den nasjonale retningslinjen for helsestasjonen, som kom i 2017, fremgår det at helsestasjonen skal vurdere samarbeid med blant annet familievernkontor. Regjeringen oppnevnte i statsråd 15. mai 2018 et utvalg som skal gjennomgå familievern tjenesten. Utvalget avga sin utredning 21. november 2019, jf. NOU 2019: 20 En styrket familietjeneste – En gjennomgang av familievern tjenesten. Utredningen skal sendes på høring.
14.	BFD	Klargjøre og forenkle bestemmelsen om opplysningsplikt til barnevernet.	Ferdig	Regjeringen la 1. september 2017 frem Prop. 169 L (2016-2017) med forslag om å forenkle og klargjøre dagens regler om opplysningsplikt til barnevernstjenesten.
15.	KD	Vurdere hvordan temaer knyttet til vold kan inkluderes i 0–24-samarbeidet.	Påbegynt	Temaet er lagt inn i strategien for 0–24-samarbeidet i 2017 og er fulgt opp i 2018 og i 2019. 0-24-samarbeidet pågår t.o.m. 2020, og det jobbes derfor med å finne varige strukturer for godt samarbeid og samordning mellom velferdstjenestene. Det vil bli gjennomført et treårig pilotforsøk med sammenslåing av tilskuddsordninger (programfinansiering) for et knippe kommuner i perioden 2020-23, jf. omtale i KDs Prop. 1 S for 2020. Det jobbes også med bedre samordning av direktoratenes pedagogiske virkemidler, altså faglige støtte- og veiledningsressurser som har som formål å øke kompetansen i tjenestene, bidra til utvikling og nytenkning og gi bedre kvalitet i forvaltningen og tjenesteproduksjonen. De involverte direktoratene i 0–24-samarbeidet skal bidra inn i den tverrsektorielle kompetansestrategien på voldsfeltet som Bufdir har hovedansvaret for.
16.	JD	Videreføre årlig tiltakspakke for å forebygge vold i nære relasjoner.	Påbegynt	Det er avsatt til sammen 7 millioner kroner årlig til gjennomføring av forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. 1,3 millioner kroner av dette beløpet avsettes årlig til Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging (KfK) til arbeidet med vold i nære relasjoner.
17.	HOD	Utarbeide indikatorer for vold og overgrep slik at kommunene kan følge med på utviklingen og iverksette forebyggende tiltak.	Påbegynt - løpende	På oppdrag fra HOD har FHI gjennomført en vurdering av tilgjengelige datakilder med tanke på mulige indikatorer for vold og overgrep. Folkehelseinstituttet publiserte i september 2019 kommune- og fylkestall for anmeldte tilfeller av vold og mishandling i Kommunehelse statistikkbank .
18.	HOD	Avklare hvordan Folkehelseinstituttet kan ivareta temaet vold og overgrep.	Påbegynt	FHI har siden 2019 inkludert et eget kapittel om vold og overgrep i Folkehelse rapporten.
19.	HOD	Tydeliggjøre RVTSenes ansvar for å bistå kommunal sektor i å forebygge vold og overgrep.	Påbegynt - løpende	RVTSene skal bistå kommunal sektor med å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep (jf. tilskuddsbrevene for 2018 og 2019). Hdir har tydeliggjort overfor både RVTSene, fylkesmenn og kommuner endringene i helselovgivningen når det gjelder kommunenes ansvar og hvordan dette skal forstås. RVTSenes arbeid ses i sammenheng med NKVTS sitt arbeid for å identifisere virkningsfulle forebyggende tiltak i arbeid mot vold i nære relasjoner. Forebygging, avdekking og avverging inngår som en naturlig del i en rekke kompetansehevingsprogrammer og -tiltak i regi av RVTSene.
20.	HOD	Sikre at jordmødre ved alle fødeavdelinger informerer foreldre om risikoen ved å riste et spedbarn.	Ikke påbegynt	Tiltaket er ikke systematisk iverksatt, men det pågår mye informasjonsarbeid om temaet til både vordene og nybakte foreldre. Norsk sykepleierforbund har laget film og materiell som brukes på helsestasjon og ved hjemmebesøk, "I trygge hender". Stine Sofies stiftelse har utviklet et informasjonsprogram for helsepersonell, bestående av hefte, bruksguide, plakat og selve foreldre pakken. Stine Sofies Stiftelse har fra 01.10.19 startet utsendelse av nytt materiell og gitt ut en ny app til IOS og Android. Til nå har 360 mottakere i sykehus og helsestasjoner mottatt informasjon og undervisningsmateriell. I tillegg er det i overkant av 2000 aktive brukere av appen. Testing foregår på tre sykehus og fem helsestasjoner. Det har kommet ny internasjonal kunnskap om hva som er mest virkningsfullt for å nå ut med denne type informasjon. Det skal derfor vurderes om det er mer hensiktsmessig å sikre at informasjonen gis til alle vordende og /eller nybakte foreldre, og at ansvaret ikke kun er lagt til fødeavdelinger. Barselkvinnen er kort tid på fødeavdelingen og det er viktig at informasjonen også når fedrene.

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartement
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartement
 KD - Kunnskapsdepartement
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
21.	HOD	Revidere forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjeneste med tydeliggjøring av ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep.	Ferdig	Revidert forskrift om helsestasjon og skolehelsetjeneste trådte i kraft 01.11.2018. Vold og overgrep er både tatt inn i forskriftens formålsbestemmelse og i bestemmelsen om tjenestenes innhold.
22.	HOD	Styrke satsingen på helsestasjons- og skolehelsetjeneste.	Påbegynt - løpende	Tilskuddsordningene Helsestasjons- og skolehelsetjenesten og Utvikling av skolehelsetjenesten i videregående skoler med store levekårsutfordringer ble i 2018 slått sammen til en ny ordning; Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. For budsjettåret 2019 omfatter tilskuddsordningen 426 mill. kroner, hvorav 40 mill. kroner er øremerket jordmortjenesten. I 2019 var det 384 søknader på ordningen, fordelt på 294 kommuner. Totalt 288 kommuner har fått sine søknader innvilget helt eller delvis, 6 har fått avslag. Gjennom vedtaksbrevene til kommunene er drøyt 58 mill. kroner øremerket jordmorstillinger, fordelt på 98 kommuner. Data fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal etter hvert fases inn i nytt kommunalt pasient- og brukerregister (KPR).
23.	BFD	Utvikle en nasjonal strategi for foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Trygge foreldre – trygge barn. Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018-2021) ble lagt frem i juni 2018
24.	BFD	Styrke tilskudd til kommuner til foreldrestøttende tiltak.	Påbegynt - løpende	Tilskuddsordningen til foreldrestøttende tiltak er styrket med 7 mill. kroner både i 2017 og 2018 (saldert budsjett). I tillegg kom det 3 mill. kroner i revidert i 2017. I budsjettet for 2019 styrkes tilskuddsordningen med ytterligere 20 mill. kroner. I 2019 er det totalt satt av 52,3 mill. kroner til ordningen. I 2020 er tilskuddsordningen på om lag 35 mill. kroner. 17,4 mill. kroner er omprioritert til samlivskurs for førstegangsførelse
25.	BFD / HOD	Utvide programmet Nurse Family Partnership dersom evalueringen viser gode resultater.	Påbegynt	<i>Nurse Family Partnership / Familie for første gang</i> (NFP) prøves ut i Oslo og Rogaland. Programmet retter seg mot familier i særlige vanskelige livssituasjoner. Familiene får tett oppfølging av spesialopplærte sykepleiere fra graviditet frem til barnet fyller 2 år. Målet med 150 familier rekruttert til programmet ble nådd, men teamene har fortsatt rekrutteringen i påvente av en mulig videreføring av programmet. Antallet rekrutterte er nå 197 og av disse er 43 familier ferdige med programmet. Programmet er blitt følgeevaluert og tre delrapporter er levert. Sluttrapporten (del 3) ble ferdigstilt 15.11.2019. Følgeevalueringen konkluderer med at "det er behov og høy aksept for et "høyintensivt" program som NFP i Norge. Programmet tilbyr tett og strukturert oppfølging til sårbare familier som trenger ekstra støtte i en utfordrende livsfase. Det finnes ingen tilsvarende tilbud i de kommunale tjenestene for denne målgruppen. Selv om datamaterialet ikke gir muligheter til å måle effekt, anslår følgeevalueringen det som sannsynlig at programmet kan forebygge omsorgssvikt og omsorgsovertagelser. Slik kan NFP hindre at sårbare familier får problemer senere i livet. For øvrig vises det til sluttrapportens anbefalinger om videreføring og videre forskning. Det er bevilget om lag 17 mill. kroner til programmet i 2019. Programmet videreføres i 2020 med en bevilgning på 18 mill. kroner.
26.	BFD	Utrede en lovfesting av familieverntjenestens forebyggende arbeid.	Påbegynt	Buudir har levert rapporten: <i>Forebygging i familievernet. Samhandling og tilgjengelighet i møte med brukere, og kommunale og regionale tjenester</i> . Regjeringen oppnevnte i statsråd 15. mai 2018 et utvalg som skal gjennomgå familieverntjenesten. Utvalget avga sin utredning 21. november 2019, jf. NOU 2019: 20 En styrket familietjeneste – En gjennomgang av familieverntjenesten. Utredningen skal sendes på høring.
27.	BFD	Revidere Veileder for utarbeidelse av plan for krisehåndtering. Mistanke om ansattes seksuelle overgrep mot barn.	Påbegynt	Buudir har fått i oppdrag å revidere veilederen i samarbeid med Udir. Det jobbes nå med innretning av tiltaket.
28.	BFD	Utvikle digitalt informasjonsmateriell om vold og overgrep til bruk i barnehage og skole.	Ferdig	<i>Jeg Vet</i> , læringsressursen for voldsforebygging og livsmestring i barnehage og skole ble lansert 10. april 2018. (www.jegvet.no). <i>Jeg Vet</i> skal gi barn alderstilpasset og kvalitetssikret kunnskap om hva vold, mobbing og seksuelle overgrep er, hvilke rettigheter de har, og hvor de kan få hjelp. Ressursen er utviklet i samarbeid med fagekspertise på voldsområdet, og er åpent tilgjengelig for alle landets barnehager, grunnskoler og videregående skoler gjennom Salaby-plattformen. Alle opplæringsopplegg for barnehage t.o.m. videregående er nå tilgjengelig i ressursen. Det er utarbeidet en plan for implementering av <i>Jeg Vet</i> . Buudir vil fortsette arbeidet med å implementere læringsressursen i utdanningssektoren. Arbeidet skal samkjøres med implementering av læringsverktøyet SNAKKE på de områdene dette er hensiktsmessig. I 2019 ble det igangsatt et forskningsprosjekt som skal innhente erfaringer fra barn, elever og lærere har med bruk av <i>Jeg Vet</i> , og vurdere i hvilken grad læringsressursen gir økt kunnskap om vold, mobbing og seksuelle overgrep. Innholdet i ressursen vil revideres i løpet av 2020 i tråd med læreplanfornyelsen og innspill fra barn og lærere. Læringsopplegg for barnehager og 1. til 4.trinn oversettes til nordsamisk i 2019, etter revidering vil flere læringsopplegg oversettes til de samiske språkene.

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
Buudir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
HOD - Helse- og omsorgsdepartement
IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartement
KD - Kunnskapsdepartement
NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
RHF – Regionalt helseforetak
RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
29.	KD	Styrke innsatsen mot mobbing og digitale krenkelser.	Påbegynt - løpende	<p>Innsatsen mot mobbing er styrket ytterligere de siste årene. De tre viktigste tiltakene mot mobbing er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det nye regelverket om skolemiljø som trådte i kraft 1. august 2017. - En omfattende kompetansepakke som skal styrke de ansattes mulighet til å forebygge og håndtere mobbing i både barnehager og skoler. - Ordningen med mobbeombud i alle fylker for barn i barnehage og elever i skolen. En evaluering av ordningen skal foreligge høsten 2020. <p>Evalueringen av det nye regelverket om skolemiljø ble lagt frem i 2019 og viser at reglene i stor grad fungerer etter hensikten, men at det er utfordringer tilknyttet blant annet praktiseringen av regelverket. Det er også utfordringer når det gjelder dokumentasjonskrav i skolene og lang saksbehandlingstid hos Fylkesmannen. KD følger opp evalueringsfunnene i 2020. Nettstedene nullmobbing.no og snakkommobbing.no gir god informasjon til dem som opplever mobbing.</p> <p>Udir publiserte i september 2018 en nasjonal veileder om bruk av beredskapsteam for å løse vanskelige mobbesaker. Et beredskapsteam mot mobbing er et kommunalt tverrfaglig team som skal bistå offentlige og private barnehager og skoler i deres arbeid med komplekse og alvorlige mobbesaker som involverer barn og elever. Teamet skal ikke overta sakene fra barnehagene og skolene. Teamet skal bistå barnehager og skoler i situasjoner der</p> <ul style="list-style-type: none"> - barn, elever og foreldre opplever at de ikke får den hjelp og støtte de trenger eller har rett til av barnehagen eller skolen sin - barn, elever, foreldre, barnehager og skoler opplever at løsningen på mobbeproblematikken ligger utenfor barnehagens eller skolens myndighet <p>Beredskapsteamets arbeid skal sees i sammenheng med aktivitetsplikten og skal ikke erstatte det forebyggende arbeidet og barnehagens og skolens arbeid med å stoppe mobbing.</p> <p>I statsbudsjettet for 2019 opprettholdt regjeringen styrkingen fra RNB 2018 på 17 mill. kroner til håndhevsordningen for mobbesaker i tillegg til at det gjennom budsjettavtalen ble bevilget 2,5 mill. kroner til Forandringsfabrikken og 2 mill. kroner til Barnevaktens nettvettprogram. Den totale bevilgningen i 2019 til arbeidet for et godt barnehage- og skolemiljø og mot mobbing og trakassering ble dermed på om lag 115 mill. kroner.</p> <p>Vold og utagerende oppførsel i skolen, enten det er rettet mot andre elever, lærere eller andre voksne, er svært alvorlig og må tas tak i. Tall fra 2017 viste at 45 pst. av de spurte lærerne har blitt utsatt for trusler fra elever, og tall fra Elevundersøkelsen i 2018 viste at 1,1 pst. av elevene opplever fysisk mobbing. KD inviterte i 2018 seks kommuner og fylkeskommuner til å ta en lederrolle i arbeidet med å forebygge og håndtere utagerende oppførsel og vold i skolen. Gruppen, med sekretariat fra KS, skal bidra til at mer kunnskap og erfaringer kan deles med andre kommuner. Følgende kommuner deltar: Drammen, Oslo, Tromsø, Kvam, Trondheim og Østfold fylkeskommune. Lederkommunene er plukket ut på bakgrunn av at de allerede jobber godt med temaet. KD vil i tillegg sette ned en nasjonal referansegruppe med relevante fagfolk som skal være en samtalepartner for lederkommunene.</p> <p>I budsjettet for 2020 videreføres midlene til arbeidet mot mobbing og for et godt og inkluderende skolemiljø.</p>
30.	JD	Gjennomføre dialoggrupper mot vold i asylmottak.	Ferdig	Det er avsatt midler til dette tiltaket i 2018 og 2019, og midler til ordningen med dialoggrupper ligger også til grunn for budsjettet i 2020. Formålet er å bidra til å redusere vold i og utenfor mottak og retter seg mot vanlige beboere, ikke personer med kjent voldsproblem. ATV som har utviklet konseptet for UDI, står for den faglige opplæringen og veiledningen av gruppeledere i mottak.
31.	JD	Gjennomføre opplæring for beboere i mottak om temaene vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn og unge, og seksuell helse.	Ferdig	Asylsøkere i mottak får opplæring i temaene vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn og seksuell helse som en del av 50 timers kultur og samfunnsopplæring. Opplæringen gis av kommunene som får refundert utgiftene etter faste satser.
32.	JD	Styrke den barnefaglige kompetansen i mottak.	Ferdig	Det er bevilget midler til dette tiltaket i 2018 og 2019.
33.	ALLE	Sørge for informasjon om nettrelaterte overgrep, samt opprette nettressurs med egne webkurs for foreldre, barn og profesjonelle aktører.	Påbegynt	<p>Den digitale læringsressursen <i>Jeg Vet</i> (www.jegvet.no) ble lansert i april 2018. <i>Jeg Vet</i> gi barn alderstilpasset og kvalitetssikret kunnskap om hva vold, mobbing og seksuelle overgrep er, hvilke rettigheter de har, og hvor de kan få hjelp. Ressursen er utviklet i samarbeid med fagekspertise på voldsområdet, og er åpent tilgjengelig for alle landets barnehager, grunnskoler og videregående skoler gjennom Salaby-plattformen.</p> <p>Foreldreveiledningsplattformen "Foreldrehverdag.no" som er utviklet av Bufdir omfatter temasider om barn og sosiale medier, og skjermbruk som skal hjelpe foreldre å håndtere utfordringer med barns digitale hverdag.</p> <p>BFD gir et øremerket tilskudd til organisasjonen Barnevakten. Barnevakten tilbyr skreddersydde opplegg for både elever og foreldre om barns digitale hverdag. Barnevakten besøker årlig over 350 skoler og møter om lag 50 000 elever og foreldre i barne- og ungdomsskoler i Norge. Ung.no er det offentlige informasjonskanal for ungdom og inneholder bl.a. informasjon om nettrelatert vold. I 2018 gjennomførte ung.no en ny runde av kampanjekonseptet #Ikkegreit med midler fra JD. Kampanje omhandlet nettrelaterte overgrep mot ungdom.</p> <p>Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 trer i kraft høsten 2020 og omfatter det tverrfaglige temaet "Folkehelse og livsmestring" hvor temaer som mediebruk, seksualitet, mellommenneskelige relasjoner og å kunne sette grenser og respektere andres grenser inngår. De nye læreplanene omfatter kompetansemål på voldsfeltet, for eksempel følgende kompetansemål i samfunnsfag etter 4. trinn: Eleven skal kunne samtale om grenser knyttet til kropp, hva vold og seksuelle overgrep er, og hvor man kan få hjelp dersom man blir utsatt for vold og seksuelle overgrep. Barnehageeiere og skoleeiere har ansvar for at medarbeiderne har den nødvendige kompetansen for å gjøre gode vurderinger om bruk av digitale verktøy og gi barna opplæring i digitale ferdigheter, slik det er fastsatt i rammeplan for barnehagen og skolens læreplaner. Udir har utarbeidet en veileder med tydelige tilrådninger om forebygging, skjerming og håndtering av tilgang til alvorlig skadelig innhold gjennom digitale enheter som blir brukt i pedagogisk arbeid for barn i barnehage og elever på 1.-4. trinn. Veilederen gir også råd om egnede tiltak i situasjoner der et barn har vært utsatt for alvorlig skadelig innhold. Det vises også til det arbeidet JD leder vedrørende en strategi mot nettrelaterte overgrep.</p> <p>Nettrelaterte overgrep er omtalt på dinutvei.no, en nettside som driftes av NKVTS. NKVTS' veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner fra 2018 omtaler også nettovergrep/digital vold.</p>

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartement
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartement
 KD - Kunnskapsdepartement
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
34.	KD	Gjøre barnehagene og skolene bedre i stand til å informere barn og foreldre om nettvett og hvordan å avverge internettrelaterte overgrep.	Påbegynt	Jf. arbeidet med den digitale ressursen jegvet.no, jf. omtale under tiltak 28 og 33. JD leder arbeidet med en strategi mot nettrelaterte overgrep. KD: Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 trer i kraft høsten 2020. De nye læreplanene omfatter kompetansemål både på voldsfeltet og når det gjelder digital dømmekraft, og skoleeier har ansvar for at de ansatte har nødvendig kompetanse til å undervise om dette. Udir skal produsere og publisere støttemateriale. I tillegg vil de digitale verktøyene <i>Jeg vet</i> og <i>SNAKKE</i> være tilgjengelige. Det vises også til det arbeidet JD leder vedrørende en strategi mot nettrelaterte overgrep.
35.	BFD	Styrke tematikken om internettrelaterte overgrep i foreldrestøttende tiltak.	Ferdig	Regjeringen fremmet en strategi for foreldrestøtte i juni 2018. Tematikken internettrelaterte overgrep inngår blant tiltakene.
36.	BFD	Utrede hvordan krav til politiattest kan omfatte yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen.	Ferdig	BFD har innhentet vurdering fra Bufdir om behovet for politiattest for yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen. Saken er nå til vurdering i departementet.
37.	BFD/ALLE	Utvikle en felles nasjonal kompetansestrategi om vold og overgrep.	Påbegynt	Det skal utarbeides en nasjonal tverrsektoriell kompetansestrategi om vold og overgrep. Bufdir har fått i oppdrag å gjøre en innledende kartlegging i samarbeid med andre relevante sektorer. Kartleggingen skal danne grunnlag for selve strategien. Det er opprettet en arbeidsgruppe hvor Hdir, Arbeids- og velferdsdirektoratet, UDI, Udir, POD, Kompetanse Norge og IMDi deltar, sammen med Bufdir. I tillegg involveres kompetansesentre, kommuner og Fylkesmenn i arbeidet. Det er gjort en anskaffelse overfor Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU), som bistår arbeidsgruppen i kartleggingen. Kartleggingen skal omfatte formelle føringer når det gjelder kompetanse om vold, overgrep og tverretattlig samhandling, samt strukturer for opplæring og kompetansehevingstiltak. Videre skal det gjøres en vurdering av hvilken kompetanse som er nødvendig i de ulike sektorenes tjenester (for at de skal kunne forebygge, avdekke og følge opp og etterforske vold og overgrep). Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse inngår i voldsbegrepet som er lagt til grunn i kartleggingen, jf tiltak 22 a) i handlingsplanen «Retten til å bestemme over eget liv.» Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll. Oppdraget forutsetter en omfattende kartlegging og analyse, og vil inkludere anbefalinger til selve strategien. Erfaringer fra lignende arbeider tyder på at god kvalitet i kartleggingen er viktig for å sikre god framdrift og kvalitet i det påfølgende strategiarbeidet. Kartleggingen er til vurdering i departementene.
38.	KD	Fremme forslag om en felles rammeplan for de helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene der kunnskap om vold og overgrep er blant temaene som skal inngå.	Ferdig	KD fastsatte 6. september 2017 forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanning. I forskriften § 2 <i>Felles læringsutbytte</i> står det at kandidatene, etter fullført helse- og sosialfagutdanning skal ha kunnskap om sosiale og helsemessige problemer inkludert omsorgssvikt, vold, overgrep, rus- og sosioøkonomiske problemer og kunne identifisere og følge opp mennesker med slike utfordringer. Kandidaten skal også kunne sette inn nødvendige tiltak og/eller behandling, eller henvise videre ved behov.
39.	BFD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i familievernet.	Påbegynt - løpende	Bufdir arbeider med å videreutvikle familieverntjenestens tilbud til familier med voldsproblematikk. Det er etablert et spisskompetansemiljø for tjenestens arbeid med vold på Enerhaugen familievernkontor. I tillegg er det etablert ressurskontor for vold i nære relasjoner i alle regioner. Bufdir ferdigstilte i juni i 2017 en plan for fagutvikling på vold i tjenesten, i samarbeid med spisskompetansemiljøet på vold. Denne implementeres i tjenesten nå. Det ble i 2018 gjennomført lokale kartleggingsundersøkelser av voldsarbeid ved alle kontorer. En digital veileder for familievernets arbeid med vold ble ferdigstilt i 2018, og vil implementeres fra og med 2019. Bufdir har også igangsatt forskningsarbeid på familievernets voldsarbeid, som er pågående. Som en del av arbeidet med å utforske og utvikle tjenestens arbeid med unge med aggresjons- og voldsproblematikk, og deres familier, prøves metoden "Funksjonell familierapi" (FFT) ut i tjenesten i perioden 2018 – 2021. Utprøvingen gjennomføres i Bufetat region Sør. Bufdir har også igangsatt forskningsarbeid på familievernets voldsarbeid i 2017. Kontrakt er inngått med Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Familievernet ble i 2017 styrket med 4 mill. kroner til å øke kompetansen på vold. I tillegg er kapasiteten i familieverntjenesten styrket både i 2017, 2018 og 2019 med til sammen nærmere 90 mill. kroner. I 2019 begynner utrulling av en tilpasset versjon av ATVs <i>Enkel og effektiv aggresjonskontroll</i> i flere regioner.

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartementet
KD - Kunnskapsdepartementet
NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
RHF – Regionalt helseforetak
RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
40.	BFD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i barnevernet.	Påbegynt - løpende	<p>Buudir startet høsten 2017 opp tilbudet "Tjenestestøtteprogrammet" til de kommunale barneverntjenestene. Traumeperspektivet er bærende i dette programmet som treffer samtlige ansatte i deltagende tjenester. Til grunn for traumeperspektivet ligger kunnskap om moderne traumepsykologi. Programmet skal gi ansatte et godt grunnlag for å møte utsatte barn og unge og deres familier på en traumesensitiv måte.. I 2018 deltok 392 ansatte fordelt på 58 tjenester og 74 kommuner. Evalueringresultatene for 2018 tyder på en positiv utvikling med hensyn på deltagerens vurderinger av programmet. Allikevel er det stadig behov for forbedring og videre evaluering.</p> <p>I Forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernspedagogutdanning inngår vold og overgrep i kompetansekravene jf. læringsutbytte for kompetanseområdet barnevernsfaglig kompetanse.</p> <p>Buudir inngikk i november 2019 kontrakt om et større forskningsprosjekt om barnevernets arbeid med vold i nære relasjoner. Resultatene vil legges til grunn for videre arbeid innen kompetanseheving og tjenesteutvikling. Prosjektet gjennomføres som et samarbeid mellom forskere ved NOVA/NKVTS/NTNU. Det skal omfatte en kunnskapsoversikt om temaet, en studie av tjenestens arbeid i saker med vold og overgrep, en brukerstudie (barn og foreldre) og anbefalinger for tjenestens arbeid. Prosjektet skal være ferdig i 2021.</p>
41.	JD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i politiet og domstolene.	Påbegynt - løpende	<p>Som en del av «Etterforskningsløftet» er det igangsatt flere generelle tiltak for å heve kompetansen om politiets etterforskning i initialfasen av straffesakene. Det gjennomføres også årlige konferanser om vold i nære relasjoner. For å styrke kompetansen i politidistriktene vedrørende etterforskning og forebygging av internetrelaterte overgrep mot barn ble det i 2018 gjennomført et fagseminar i regi av Kripos. Politihøgskolen har blitt tildelt øremerkede midler til å styrke lærerkapasiteten innenfor etter- og videreutdanningen rettet mot vold og seksuelle overgrep. Både introduksjonsprogrammene for dommere og dommerfullmektiger og de årlige dommerseminarene hvor i overkant av 92 % av dommerne deltar, har en generell tilnærming til dommerrollen. Det avholdes ikke kurs o.l. spesifikt rettet mot vold og overgrep. Temaet berøres derimot gjennom filmer som vises og gjennom diskusjoner til mer generelle temaer som f.eks. bevisvurdering, vitnepsykologi, ivaretagelse av særlig sårbare vitner/ofre. I 2018 var seksuelle overgrep på nett, barnevernssaker og samtaler med barn temaer på de regionale dommerseminarene. Det er utviklet en digital veileder for foreldretvister og en for samtaler med barn.</p>
42.	KD	Styrke kompetansen om vold og overgrep blant ansatte i barnehager og i skoler.	Påbegynt - løpende	<p>Regjeringen har sørget for at flere profesjonsutdanninger inkluderer emner relatert til vold og overgrep slik at studentene får en grunnleggende kompetanse om dette. Fra høsten 2016 gjelder dette lærerutdanningene, inkludert barnehagelærerutdanningen, og fra høsten 2017 gjelder dette de nye femårige grunnskolelærerutdanningene. Universitetet i Sørøst-Norge (USN) ble i 2016 tildelt midler for å utvikle et opplegg for samvirke mellom ulike utdanninger om temaet vold og overgrep, og for å opprette en nettside for å gjøre innhold tilgjengelig. I 2019 ble det bevilget 0,8 mill. kroner til USN for å videreføre satsingen, og samme beløp bevilges for 2020. Undervisningsoppleggene som nå utvikles, skal kunne tas i bruk av andre universiteter og høyskoler. Regjeringen ønsker å spre de gode, tverrprofesjonelle oppleggene til alle utdanningsinstitusjonene slik at studenter innen flere studieretninger og profesjoner får bedre innsikt i hverandres ansvarsområder og kompetanse og slik at studentene får trening i å gjenkjenne og håndtere vold og overgrep mot barn.</p> <p>Temaet vold og overgrep er inkludert i revidert kompetansestrategi for barnehagen, som ble lagt frem høsten 2017. KDs kompetansemidler på barnehagefeltet inngår i en regional modell som legger opp til at midlene skal være bedre tilpasset lokale behov, og det er dermed opp til barnehageeiere, både kommunale og private, hvilke temaer det skal gis kompetanseheving i. BFDs utvikling av og tilbud om de digitale verktøyene SNAKKE og <i>Jeg vet</i> vil kunne bidra til økt kompetanse. Innføring av skjerpet pedagognorm for barnehagen trådte i kraft 1. august 2018. Normen skal sikre at barnehagen har minst én pedagogisk leder per sju barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. En høyere andel pedagoger vil i seg selv føre til kompetanseheving blant barnehagepersonalet.</p> <p>Innenfor grunnopplæringen har KD i oppfølgingen av Meld. St. 21 (2016-2017) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen innført en desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen. Ordningen innebærer at statlige kompetansemidler skal være bedre tilpasset lokale behov, og det er dermed opp til skoleeierne hvilke temaer det skal gis kompetanseheving i. BFDs utvikling av og tilbud om de digitale verktøyene SNAKKE og <i>Jeg vet</i> vil kunne bidra til økt kompetanse. Alle fylker har etablert samarbeidsfora for kompetanseutvikling der kommuner, fylkeskommunen, universitet, høyskoler og Fylkesmann er med. Innføringen høsten 2020 av det nye læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 innebærer nye læreplaner og tverrgående temaer, blant annet Folkehelse og livsmestring, og skoleeier er ansvarlig for at de ansatte får nødvendig kompetanse til å undervise etter det nye læreplanverket.</p> <p>Tiltaket sees også i sammenheng med tiltak 28 og 45 (utvikling av verktøyene SNAKKE og <i>Jeg Vet</i>) og tiltak 37 (Utvikle en felles nasjonal kompetansestrategi om vold og overgrep).</p>
43.	KD/JD	Styrke kompetansen om vold og overgrep blant ansatte i asylmottak samt ansatte i kommunene som arbeider med integrering og kvalifisering av flyktninger og innvandrere.	Påbegynt - løpende	<p>RVTS gjennomførte i 2018 kompetanseutviklingsprogrammet «Et godt midlertidig hjem» for alle ansatte på mottak for enslige mindreårige asylsøkere. Mottakene har rapportert om at dette har bidratt til ytterligere kompetanseheving, og at de håndterer uro og konflikter på en bedre måte.</p> <p>I regi av IMDi er det igangsatt flere tiltak for å styrke kompetansen om vold og overgrep i skolesammenheng (minoritetsrådgivere) og i kommunene. Blant annet var dette tema for IMDi Fagverksteder i 2019, som er et opplæringsstilbud for programrådgivere som jobber i introduksjonsprogrammet, veiledere i NAV og lærere i Voksenopplæringene.</p> <p>Ordningen med minoritetsrådgivere, som gir råd og veiledning til utsatte elever på utvalgte skoler, ble i 2018 styrket fra 25 til 38 rådgivere. I 2019 ble det bevilget 18 mill. kroner for å videreføre styrkingen og opprette et ambulerende fagteam som skal bedre kompetansen i skoler og gi veiledning til elever som ikke har rådgiver. Regjeringen styrket i RNB 2018 opplysningsarbeidet med 3,5 mill. kroner. IMDi lanserte i 2019 en ny informasjonsportal om negativ sosial kontroll for ungdom og ansatte i hjelpeapparatet, og relevant informasjonsmateriell er til oppdatering, bla. er NKVTS sin digitale veiviser om kjønnslemlestelse oversatt til flere språk.</p> <p>Integreringsstrategien (2019-2022) har også tiltak som vil bidra til styrket kompetanse blant ansatte i kommunene som jobber med integrering.</p>

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Buudir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartementet
 KD - Kunnskapsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
44.	HOD	Styrke kompetansen om vold og overgrep i helse- og omsorgstjenesten.	Påbegynt - løpende	<p>RVTSene ble i 2017 styrket med 1 mill. kroner pr. senter for å heve kompetansen i helsetjenesten om vold mot barn. Midlene benyttes noe ulikt i regionene ut fra lokale behov. Sentrene har blant annet jobbet med økt kompetanse i helsetjenesten om vold mot barn gjennom langsgående kompetansehevingsprogrammer og støtte til utvikling av kommunale handlingsplaner. Fokus på Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjon og Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen har stått sentralt i arbeidet. Deler av midlene har også gått til helsedelens bidrag inn i utvikling av det elektroniske opplæringsverktøyet SNAKKE.</p> <p>RVTSene ble i 2017 styrket med 1 mill. kroner per senter for å arbeide for bedre behandlingstilbud til overgripere. Midlene har bidratt til å heve tjenestenes kompetanse når det gjelder barn og unge med skadelig seksuell atferd. RVTSene har blant annet samarbeidet med Ressursenhet V27 ved Betanien sykehus om spredning av AIM-verktøyene (verktøy for utredning, risikovurdering og behandling/andre intervensjoner). Det er også blitt utviklet en øvingsmodul om problematikken i nettverktøyet SNAKKE.</p> <p>NKVTS viderefører tiltak for å styrke arbeidet rettet mot overgripere bl.a i samarbeid med RVTSene, det nasjonale kliniske nettverket for behandling av barn og unge med SSA (skadelig seksuell adferd) / Helse Vest / RHF og Redd Barna. NKVTS lanserte i oktober 2018 Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner, https://voldsveileder.nkvts.no/ Her er "Håndbok for helse- og omsorgspersonell ved mistanke om barnemishandling" nå integrert. Etter lanseringen er det jobbet med promotering og implementering av veilederen. NKVTS publiserte i 2018 også rapporten "Tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd", samt flere relevante forskningsartikler som er tilgjengelige på senterets nettsider.</p>
45.	BFD / HOD	Utvikle et nasjonalt opplæringsprogram for kommunene i å samtale med barn og unge om vold og overgrep.	Ferdig	<p>Opplæringsverktøyet SNAKKE ble lansert i april 2018. SNAKKE er en digital opplæringsplattform som skal gjøre voksne tryggere når de skal ta opp viktige temaer med barn de er bekymret for. Kjerneinnholdet i SNAKKE er et utviklet simuleringsspill som skal gi praktisk øving og samtalehjelp til å snakke med barn og unge om vanskelige temaer. En plan for implementering av verktøyet i kommunene er utarbeidet. Det er igangsatt en pilotering av SNAKKE i barnehager i alle regionene, i regi av RVTSene. RVTS Øst har en koordinerende og samlende funksjon i utviklings- og implementeringsarbeidet. Implementeringen av SNAKKE og av læringsressursen <i>Jeg Vet</i> skal samkjøres der dette er hensiktsmessig.</p> <p>Buudir har igangsatt forskning for å få mer kunnskap om hvordan igangsatte implementeringsaktiviteter «treffer», hvordan ressursene oppleves og tas i bruk av målgruppene. I 2020 styrkes arbeidet med å drifte, sikre bruk av og videreutvikle opplæringsprogrammet SNAKKE og nettressursen <i>Jeg Vet</i> i kommunene. Midlene skal blant annet gå til en koordinatorstilling ved hver av de fem RVTSene.</p>
46.	ALLE	Gi bedre informasjon om vold og overgrep til befolkningen generelt og til særskilte grupper.	Påbegynt - løpende	<p>BFD/Buudir har et særskilt ansvar for å bidra til at barn får informasjon om vold og overgrep og er godt kjent med sine rettigheter. Buudir gjør i hovedsak dette gjennom Ung.no, Foreldrehverdag.no, SNAKKE og <i>Jeg Vet</i>, se omtale under tiltak 33.</p> <p>TryggEst har utviklet en brosjyre om vold og overgrep, med sårbare og / eller risikoutsatte voksne som målgruppe. Brosjyren skal gi informasjon om hvordan forstå vold og overgrep og hvordan du kan få hjelp.</p> <p>KD: Rammeplanen for barnehagen er blitt tydeligere på det å lære barn om grenser for egen kropp, og Udir skal publisere støttemateriale. BFD/Buudirs digitale ressurs <i>Jeg vet</i> for opplæring i barnehager og skoler vil kunne inngå som et tilbud til barnehager og skoler. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 trer i kraft høsten 2020 med nye læreplaner i de fleste fag og innføring av det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring som omfatter fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn. Nye læreplaner skal tas i bruk trinnvis fra skolestart i 2020. På Udir hjemmesider kan man lese mer om fagfornyelsen.</p> <p>JD: Dinutvei.no, nettportalen om vold i nære relasjoner og voldtekt, inneholder oppdatert og kvalitetssikret informasjon til utsatte, pårørende, utøvere og hjelpeapparat om vold i nære relasjoner og voldtekt. Oppdraget med å utvikle og drifte nettportalen er gitt NKVTS.</p> <p>HOD: Hdir oppdaterer løpende nettsiden "helsedir.no" som retter seg mot helse- og omsorgspersonell og nettsiden "helsenorge.no", som retter seg mot befolkningen. NKVTS og RVTSene benytter internett og sosiale medier for å nå ut til befolkningen og særskilte grupper. På bakgrunn av Redd Barnas rapport "Hjelpelinje for personer med seksuelle følelser for barn" har Hdir i 2019 utredet hjelpetiltak for de som er redde for å begå overgrep.</p>
47.	ALLE	Utrede videre forskningsbehov, og utarbeide en plan for mer forskning på vold i nære relasjoner generelt, og vold og overgrep mot barn, eldre og sårbare grupper spesielt.	Påbegynt	<p>Buudir får i 2020 i oppdrag å koordinere et arbeid som skal ligge til grunn for å utvikle planen. Det skal utarbeides en oversikt over 1) foreliggende forskning på feltet, 2) planlagte relevante forskningsinnsatser, og 3) prioriterte kunnskapsbehov.</p>
48.	JD	Videreføre forskningsprogrammet om vold i nære relasjoner utover den nåværende femårsperioden (2014–2019).	Påbegynt - løpende	<p>En ny femårig programperiode (2019-2024) startet opp høsten 2019.</p>
49.	HOD	Styrke forskning på vold og overgrep gjennom Forskningsrådets HELSEVEL program.	Påbegynt	<p>I 2017 ble det startet opp tre forskningsprosjekter som møter kunnskapsbehov som er relevante for opptappingsplanen gjennom HELSEVEL. Det første prosjektet gjelder overgrep mot eldre i sykehjem, der målet med prosjektet er å øke oppmerksomheten på overgrep mot eldre i sykehjem og gjennom kunnskap om omfang og mekanismer bidra til å eliminere misbruk og neglisjering. Det neste prosjektet gjelder helsetjenester for jenter og kvinner utsatt for kjønnslemlestelse. Målet med prosjektet er å få kunnskap om hvordan helsetjenestene kan tilpasses behovene for fysiske og psykiske helsetjenester blant innvandrerkvinner som har vært gjennom kjønnslemlestelse. Det siste prosjektet om samhandling mellom statlig og kommunalt barnevern har som målsetting å tilpasse, implementere og analysere effektene av et overførings- og forebyggingsprogram for barn som er i overgangen mellom ulike deler av barnevernstjenestene.</p> <p>Programstyret for helseforskningsprogrammene inkl HELSEVEL er nå nedlagt. Alle helseforskningsprogrammene er lagt inn i det nye porteføljestyret HELSE.</p>

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Buudir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartement
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartement
 KD - Kunnskapsdepartement
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
50.	ALLE	Bidra til mer kunnskap om vold og overgrep i samiske områder.	Påbegynt - løpende	<p>I JDs budsjett for 2018 ble det bevilget 500 000 kroner til et forprosjekt for videre forskning om vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Forprosjektet gjennomføres av NKVTS og resultatene av forprosjektet danner bakgrunnen for ny forskning om vold i nære relasjoner i samiske samfunn innenfor NKVTS' del av forskningsprogram om vold i nære relasjoner for perioden 2019-2024. NKVTS utarbeidet rapporten Om du tør å spørre, tør folk å svare i 2017 på oppdrag fra Sametinget og JD. Det ble også bevilget 1,1 millioner kroner til forebygging av vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Prosjektet «Mot til handling» gjennomføres av Norske Reindriftssamers Landsforening i samarbeid med Finnmark politidistrikt, SANKS (Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus) og NKVTS.</p> <p>NKVTS, RVTS Nord og RVTS Midt jobber særskilt med kunnskap om vold og overgrep i samiske områder.</p> <p>RVTS Midt har en formell samarbeidsavtale med SANKS om arbeid i den sørsamiske befolkningen. RVTS Nord har hatt et særlig fokus på vold, overgrep, diskriminering og likeverdige tjenester til samisk befolkning i 2018. Senteret har i samarbeid med Vivat Selvmordsforebygging gjennomført en studiereise til Finnmark hvor det ble arrangert møter med utsatte og brukere av relevante tjenester, representanter for tjenestene i ulike kommuner, Sametinget, SANKS, RESAK og Finnmark tingrett. Som et ledd i arbeidet med nasjonale opplæringsprogram og digitale opplæringsressurser arbeider RVTS Nord med å få integrert kunnskapsutvikling om den samiske befolkningen i programmene, eksempelvis SNAKKE, <i>Jeg vet</i> og Tidlig Inn.</p> <p>HOD bevilger midler til Senter for samisk helseforskning. Bevilgningen for 2020 er 6,2 mill. kroner. Senteret har gjennomført to større befolkningsundersøkelser (SAMINOR-undersøkelsene). SAMINOR 2-studien viste at den samiske befolkningen er mer utsatt for vold enn den øvrige befolkningen. Det skal gjennomføres en ny, større SAMINOR-studie i 2021–22, hvor både nord-samiske, lule-samiske og sør-samiske områder inkluderes. Vold blir et viktig tema i denne undersøkelsen.</p>
51.	ALLE	Bidra til mer kunnskap om vold og overgrep i befolkningen med innvandrerbakgrunn.	Påbegynt - løpende	<p>NKVTS har, på oppdrag fra BFD, gjennomført en omfangsstudie om vold og overgrep mot barn, hvor barn med innvandrerbakgrunn inngår. Studien ble lansert i oktober 2019.</p> <p>Voldsforskningsprogrammet ved NKVTS og NOVA har fått 6 mill. kroner årlig fra KD i perioden 2017-2019 for å for å innlemme forskningsprosjekter om temaene negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.</p> <p>Alle RVTSene arbeider med dette og fokuserer på kultursensitivitet i sin undervisning. RVTS Øst har lansert siden "rettentil.no" e-læringsverktøy for de som møter unge som er utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. IMDi har etablert nettportalen Nora, om negativ sosial kontroll og tvang, som har både ungdom og ansatte i hjelpeapparatet som målgruppe.</p>
52.	JD	Gjennomføre en ny omfangsundersøkelse om vold i nære relasjoner som en del av forskningsprogrammet om vold i nære relasjoner.	Påbegynt	Planlagt gjennomført av NKVTS som del av den nye perioden for forskningsprogrammet (2019-2024)
53.	HOD	Vurdere regulering av barns mulighet til å delta i forskning om sensitive temaer.	Ferdig	Forskriftsendring er gjennomført.
54.	JD	Øke kunnskapen om norske barns internettbruk ved å delta i internasjonal datainnsamling om risiko og trygghet for barn på internett (EU-Kids Online undersøkelsen 2017), og sørge for forskning og analyser av tematikken ved hjelp av relevante FoU-miljøer.	Påbegynt - løpende	<p>Det ble gjennomført et prosjekt ved NOVA i 2018 om nettovergrep mot barn i Norge 2015-2017 basert på foreliggende forskning, gjennomgang av tips mottatt av Kripos samt kartlegging av politiet og tjenesteleverandørers erfaringer.</p> <p>Rapporten «Tilgang, bruk, risiko og muligheter Norske barn på Internett - Resultater fra EU Kids Online-undersøkelsen i Norge 2018» ble utgitt i 2019. Den er basert på EU Kids Online-undersøkelsen som ble gjennomført ved Institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo, i samarbeid med IPSOS og finansiert av JD. Analysene viser at de fleste norske barn føler seg trygge på internett. En del barn opplever likevel negative erfaringer som mobbing, hatytringer, seksualisert og voldelig innhold, meldinger og trusler. Rapporten peker på flere områder der det er behov for ytterligere forskning: hvordan barn skal få hjelp av voksne når de opplever noe ubehagelig på internett, hvilke rolle internett spiller som arena for seksuell utforskning, og for selvsykdom og selvmord.</p> <p>Universitetet i Oslo fikk 4,3 mill. kroner til å utføre flere analyser basert på samme datagrunnlag. I prosjektet <i>Barn og internett - risiko og rettigheter - utvikling av tverrsektorielle analyser for kunnskapsbasert tiltaksutvikling - 2019-2021</i> skal det videreutvikles nasjonalt FoU-nettverk på tematikken (basert på tiltak 55), legges til rette for tverrfaglig forskning og utarbeidelse av analyser i henhold til behov fra praksisfeltet. Analysene skal også tilrettelegge for komparative innsikter internasjonalt.</p> <p>For å sikre oppdatert og løpende forskning er det gitt 4 mill. kroner til et tilleggsprosjekt under Voldsprogrammet ved NOVA om internettrelaterte seksuelle overgrep mot barn og unge. Prosjektet skal bl.a. bidra til bedre begrepsfesting og fenomenforståelser og forståelse av dynamikken mellom utøvere og utsatte. Prosjektet gjennomføres i perioden 2019 – 2024 og skal også bidra til å utvikle den tverrsektorielle innsatsen på feltet.</p>
55.	ALLE	Legge til rette for at ny forskningsbasert kunnskap om barns internettbruk benyttes i relevant politikkutvikling.	Påbegynt - løpende	<p>På oppdrag fra JD har Universitetet i Oslo utarbeidet rapporten «Norske barns håndtering av risiko på internett. Grunnlag for FoU-aktiviteter og forskernettsverk». Prosjektet etablerte et grunnlag for analysesamarbeid mellom forskermiljøer som har kunnskap om tematikken barn, unge og Internett. Et viktig mål med arbeidet har vært å sikre kunnskap som kan benyttes til å utvikle tiltak til strategi mot internettrelaterte overgrep som er under utarbeidelse. Prosjektet beskriver norske barns grad og type av risikoutsatthet og skade. En av anbefalingene er å skape bro mellom kunnskap og praksis, og det er sentralt å få oversatt forskning til hva det betyr for lærere, helsepersonell, politi, og andre i deres oppgaveløsning.</p> <p>I prosjektet <i>Barn og internett - risiko og rettigheter - utvikling av tverrsektorielle analyser for kunnskapsbasert tiltaksutvikling - 2019-2021</i> ved Universitetet i Oslo (omtalt under tiltak 54) er det ansatt en forsker som er dedikert til analyser og tematiske kunnskapsoversikter i samarbeid med offentlige etater som jobber med problemstillinger knyttet til barn, internett og risiko.</p> <p>I prosjektet <i>Internettrelaterte seksuelle overgrep mot barn og unge ved NOVA (2019 -2024)</i> vil et tema være politikkutforming og belyse hva som konkret gjøres i straffesakssporet og velferdssporet. Prosjektet vil også jevnlig levere kortere tematiske arbeidsnotater («policy briefs»).</p>

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartementet
 KD - Kunnskapsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
56.	ALLE	Videreføre arbeidet med å bedre statistikkgrunnlaget på volds- og overgrepfeltet.	Påbegynt - løpende	<p>Det pågår et kontinuerlig arbeid i flere sektorer for å videreutvikle statistikkgrunnlaget på volds- og overgrepfeltet. Bufdir jobber med å utbedre registrering av voldssaker i familieverntjenesten. I 2018 ble det gjennomført en kartlegging av voldssaker ved alle familievernkontorer. Tallene vil brukes for å innrette videre fagutviklingsarbeid i tjenesten, og gir viktig kunnskap om familievernets arbeid med vold i nære relasjoner på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Bufdirs statistikker for hhv. krisesentertilbudet og tilbudet ved sentrene mot incest og seksuelle overgrep (SMISO) er digitalisert og videreutvikles jevnlig. Direktoratet utvikler nettsider med statistikk om vold i nære relasjoner. Det er også gjennomført en undersøkelse for å kartlegge befolkningens kunnskap om og holdninger til vold i nære relasjoner.</p> <p>NOVA-rapport 8/18 Ungdata 2018 bidrar med nye tall på volds- og overgrepfeltet. Rapporten omfatter svar fra om lag 250 000 elever på ungdomsskoler og videregående skoler i perioden 2016–2018.</p> <p>NKVTS sin rapport Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år ble lansert i oktober 2019. Rapporten presenterer funnene fra UEVO-studien, en nasjonalt representativ omfangsundersøkelse av volds- og overgrepserfaringer og omsorgssvikt blant 9 240 ungdom i alderen 12 til 16 år.</p> <p>Hdir har samarbeidet med SSB og Bufdir om innhenting av statistikk til bl.a. KOSTRA-rapportering om vold og overgrepfeltet. KOSTRA-rapporteringen i skjema 7B gir informasjon om kommunenes krisesentertilbud og arbeid mot vold i nære relasjoner. Hdir har gjennom IS-24/8-rapporteringen for 2017 innhentet statistikk bl.a. over hvor mange kommuner som har oversikt over antall personer som henvender seg til helse- og omsorgstjenestene pga. vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep. Det ble også kartlagt hvor mange kommuner som hadde skriftlige rutiner /prosedyrer for tversektoriell samhandling om saker som omhandler vold og overgrep. Arbeidet er planlagt videreført.</p>
57.	BFD	Utarbeide faglige anbefalinger om kvalitet og innhold i krisesentertilbudet, inkludert tilbudet til barn.	Ferdig	<p>Bufdir lanserte en fagveileder for kommunens krisesentertilbud 11. juni 2018. Arbeidet har involvert brukere og ansatte ved krisesentrene, representanter fra kommuner, fylkesmenn, relevante direktorater, sentrale organisasjoner og forskere på feltet. Veilederen videreutvikles med fagstoff og oppdateres etter innspill fra kommuner og krisesentre, i tillegg deltar fem krisesentre (som ikke tidligere har deltatt i arbeidet) i et eget utprøvningsprosjekt som har til formål å kvalitetssikre innholdet.</p> <p>Det er lagt inn i RVTS'enes og fylkesmennenes mandat for 2018 og 2019 å gjøre veilederen kjent for kommuner og krisesentre.</p>
58.	BFD	Videreutvikle krisesentertilbudet for utsatte grupper.	Påbegynt - løpende	<p>Det er bevilget om lag 3 mill. kroner årlig i planperioden til utviklingsprosjekter for å styrke krisesentertilbudet til særlige utsatte grupper (hovedfokus rus, psykiatri og funksjonsnedsettelse). 9 kommuner deltar eller har deltatt i prosjektet. Det arbeides også med initiativ for å styrke krise- og incestsentertilbudet til den samiske befolkningen i Finnmark og et forprosjekt har startet opp i Karasjok i desember 2019 med denne målsettingen. I Bufdirs faglige veileder for kommunenes krisesentertilbud er det beskrevet hvordan kommuner og krisesentre kan tilrettelegge tilbudet til særlige utsatte grupper. Denne tematikken vil oppdateres med erfaringer og resultater fra utviklingsprosjektene for å tilgjengeliggjøre viktig informasjon til alle landets krisesentre. Midlene som bevilges dette formålet legges, fra 2020, inn i Bufdirs eksisterende tilskuddsordning mot vold og overgrep, slik at alle landets krisesentre i samarbeid med vertskommune kan søke midler til å styrke krisesentertilbudet til særlige utsatte grupper.</p>
59.	HOD	Vurdere hvordan samarbeidet mellom helse- og omsorgstjenesten og krisesentrene fungerer og kan bedres.	Påbegynt	<p>Viser til tiltak 5. Nordlandsforskning/KUN har fått i oppdrag å utarbeide en kunnskapsoversikt om krisesentertilbudet. Rapport forelå 1. november 2019. Rapporten omhandler blant annet samarbeid mellom krisesentre og helse- og omsorgstjenesten.</p>
60.	BFD	Evaluere sentrene mot incest og seksuelle overgrep.	Ferdig	<p>NOVA gjennomførte i 2016 og 2017 en evaluering av arbeidet ved sentrene mot incest og seksuelle overgrep. Rapporten ble lansert 29. november 2017. En hovedkonklusjon i evalueringen er at sentrene bør bestå som egne tiltak og som et supplement til de ordinære offentlige hjelpetiltakene, at det er store forskjeller i sentrenes dimensjonering, fra et par årsverk ved de minste sentrene til godt over ti ved de største.</p>
61.	BFD	Fortsette å støtte Stine Sofie Senteret.	Ferdig	<p>Tilskuddet til Stine Sofie senteret er i 2019 på om lag 31 mill. kroner. I 2020 videreføres tilskuddet med om lag 32 mill. kroner.</p>
62.	HOD	Utarbeide et kunnskapsgrunnlag for behandling, og utrede forløp for voldsutsatte og for voldsutøvere.	Påbegynt	<p>NKVTS gjennomfører et utredningsprosjektet som består av 3 deler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Sammenstille og publisere kunnskapsgrunnlag for behandlingstilbud til voldsutsatte og voldsutøvere v/ FHI. Rapport og elektronisk kart over eksisterende studier ble publisert i mai 2019. 2) Utrede oppfølgings- og samhandlingsforløp for voldsutsatte barn og omsorgsgivere, herunder utredning av en voldsinformert tiltakskjede i kommunen (Stepped-Care TF-CBT). Tilbudet dekker et «hull» i forløp for utsatte som ikke trenger spesialistbehandling. Målet med delprosjektet er at kommunene skal få kompetanse til å tilby hjelp til flere utsatte barn, gi hjelp på et tidlig tidspunkt, og at samarbeidet mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten skal bli bedre. Utprøving i 10 kommuner med ca. 70-75 barn og deres omsorgspersoner. Delprosjektet ble forsinket i oppstarten grunnet nytt personvern regelverk og arbeid med nødvendig godkjenning fra REK (Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk) til datainnsamling uten samtykke fra begge omsorgsgivere. Utprøvingen er i gang, med rundt 15 saker inkludert. For å nå målet om antall saker er behandlere fra nye kommuner rekruttert inn. Det tas sikte på å rekruttere saker i hele 2020, og at rapport vil bli skrevet i begynnelsen av 2021. 3) Elektronisk veileder for helse- og omsorgspersonells arbeid med vold i nære relasjoner, inkludert skisserte oppfølgings- og samhandlingsforløp ble publisert i oktober 2018 på NKVTS sine nettsider. Veilederen er delt i fire moduler: helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold mot barn, mot voksne og eldre, med voldsutøvere og for arbeidet mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Veilederen blir jevnlig oppdatert.

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartement
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartement
 KD - Kunnskapsdepartement
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
63.	HOD	Innføre kompetansekrav i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, ved blant annet krav til at kommunen må ha psykolog, lege, jordmor, helsesøster og fysioterapeut knyttet til seg.	Ferdig	Innføring av kompetansekravet er vedtatt. Kravet til at kommunen skal ha psykolog trer i kraft fra 2020.
64.	HOD	Styrke de kommunale tjenestetilbudene gjennom økt psykologkompetanse og helsestasjonsvirksomhet.	Ferdig	<p>Tilskuddsordning for rekruttering av psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene var i 2019 på 205 mill. kroner. Det er gitt tilskudd til 617 psykologstillinger i 383 kommuner/bydeler. Dette er en økning på 487 stillinger og 288 kommuner/bydeler siden ordningen ble etablert i 2013. Sintefs evaluering av tilskuddsordningen fra 2018 viser at ordningen har vært en suksess for å rekruttere flere psykologer til kommunene.</p> <p>Mange kommuner har jobbet målrettet og systematisk med å rekruttere psykolog og ansatte i samarbeidende tjenester er i stor grad fornøyd med den kompetansen psykologene tar med seg inn i kommunene. Måloppnåelsen for ordningen vurderes som høy ut fra den sterke økningen de siste årene. Samtidig er det fortsatt kommuner som ikke har rekruttert psykolog. Flere av disse skal fra 1.1.20 slås sammen med andre kommuner som mottar tilskudd. Andre kommuner rapporterer at de er i dialog om interkommunalt samarbeid og/eller har planer om å kjøpe psykologtjenester etter at lovplikten trer i kraft.</p> <p>I rapporteringen for 2018 vurderer 82 prosent av kommunene stor grad/svært stor grad av måloppnåelse for tilskuddet. Psykologkompetansen benyttes fortsatt i størst grad inn mot psykisk helse og dernest i arbeid med vold, overgrep og traumer. Psykologene benyttes i et bredt spenn fra samfunns- og systemrettet arbeid, helsefremmende og forebyggende arbeid, behandling og oppfølging, herunder utredning og diagnostisering.</p> <p>Lovplikten om psykologkompetanse i kommunal helse- og omsorgstjeneste trer i kraft i 2020 (jfr. tiltak 63). Tilskuddsordningen avsluttes da og 211,6 mill. kroner går inn i kommunerammen.</p> <p>Styrket satsning på helsestasjon og skolehelsetjenesten – se omtale under tiltak 22.</p>
65.	HOD	Legge til rette for et mer teambasert helsetjenestetilbud.	Påbegynt - løpende	<p>Det arbeides med etablering av flere ulike typer team i kommunene, som primærhelseteam, ulike typer oppfølgingsteam, konsultasjonsteam, psykososialt kriseteam, ACT/ FACT- team med flere. En faglig anbefaling er å ta i bruk kunnskapsbaserte metoder for mer tverrfaglig, teambasert arbeid og inkludere en mer proaktiv arbeidsform. Hdir anbefaler dette som en hensiktsmessig organisering for å sørge for forsvarlige tjenester.</p> <p>Se også tiltak 62. hvor NKVTS utreder oppfølgings- og samhandlingsforløp for voldsutsatte barn og omsorgsgivere som er en teambasert modell for oppfølging. Konsultasjonsteam er en viktig modell i arbeidet for å forebygge og avdekke vold, men det er også behov for at det etableres kompetanse og tverrfaglig teamarbeid relatert til volds- og traumeoppfølging over tid hvor kommunens helsepersonell er med.</p>
66.	HOD	Vurdere effekten av integrert rus- og voldsbehandling, samt brukernes synspunkter på arbeid med volds- og traumeerfaringer i rusbehandling.	Påbegynt	<p>KoRus er siden 2017 tildelt midler for å utvikle og implementere kunnskapsmoduler om kompetanse på området rus og vold i samarbeid med RVTS. Målgruppe for kompetanseutviklingen er i første omgang spesialisthelsetjenesten. Tiltaket er et samarbeidsprosjekt mellom alle de tolv kompetansesentrene innenfor KoRus og RVTS, samt andre relevante samarbeidspartnere. Det er i HODs Prop 1 S (2019-2020) øremerket 3,1 mill. kroner til formålet i 2020. KoRus Midt og RVTS Midt koordinerer arbeidet med kunnskapsmoduler. Grunnet prosjektets krevende samhandlingsform er arbeidet med modulene beregnet på spesialisthelsetjenesten forsinket etter fremdriftsplanen. Prosjektet er i mål med kunnskapsoppsummeringen. Grunnmodulen og en modul om Motiverende Intervju (MI) vil være ferdigstilt innen utgangen av 2019. Alle kunnskapsmodulene skal ferdigstilles våren 2020, og implementeringen skal etter planen igangsettes høsten 2020. Prosjektet har egen nettside hvor det finnes informasjon om plan og status for arbeidet.</p>
67.	HOD	Styrke behandlingstilbudet for mennesker med rus- og/eller psykiske helseutfordringer. Dette inkluderer også mennesker med traumeerfaringer.	Påbegynt - løpende	<p>Å styrke behandlingstilbudet til mennesker med rus- og /eller psykiske helseutfordringer, som inkluderer personer med traumeerfaringer, innebærer særskilte tiltak, styrking av det ordinære tilbudet og utbredelse av kunnskapsbaserte tjenestemodeller i hele landet. Det gjelder både de som har milde og moderate problemer og de med langvarig og alvorlige problemer, med tilbudene Rask psykisk helsehjelp (RPH) og tverrfaglige aktivt oppsøkende behandlingsteam ACT og FACT-team. Hdir forvalter tilskuddsordninger for å fremme en større utbredelse av begge modellene i landet. Både RPH og ACT-modellen er evaluert med gode resultater, FACT-modellen er under evaluering. Det ytes nå tilskudd til etablering av slike tilbud.</p> <p>NKVTS gjennomfører et pilotprosjektet <i>Implementering av kunnskapsbasert behandling av PTSD hos voksne i klinikk</i> på oppdrag fra Hdir. Det ble foretatt en kartlegging av behandlingstilbudet innen spesialisthelsetjenesten i helseforetakene. Opptappingsplanen for rusfeltet er i hovedsak innrettet mot å styrke de kommunale tjenestene til mennesker med rusproblemer. Behandlingstilbudet i spesialisthelsetjenesten for mennesker med psykisk helse- og/eller rusproblematikk skal prioriteres høyere enn somatikk.</p>
68.	HOD	Utvikle verktøy for kartlegging av voldsrisiko.	Påbegynt	<p>De faglige råd «Utredning av risiko for vold – bruk av strukturerte kliniske verktøy» IS-2661 ble revidert i mars 2018 og lansert i mai 2018 på Hdirs hjemmesider.</p> <p>Faglige råd ved voldsrisiko beskriver hvordan helsepersonell i spesialisthelsetjenesten kan gjøre pålitelige risikoutredninger og hvilke strukturerte verktøy som anbefales for å identifisere risiko og for å forebygge mulige voldshandlinger. Det er identifisert nye mulige tiltak for kartlegging av voldsrisiko i kommunale helse- og omsorgstjenester ved et to dagers kurs.</p>

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartementet
 KD - Kunnskapsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
69.	HOD	Sikre at volds- og overgrepserfaringer inngår i arbeidet med Pakkeforløp psykisk helse og rus, ved utredning, tiltak og behandling.	Påbegynt	<p>I tilknytning til utarbeidelse av pakkeforløp for psykisk helse og rus, ble det nedsatt en egen ressursgruppe som har gitt innspill og faglige anbefalinger når det gjelder vold, overgrep og andre traumatiske erfaringer. Ressursgruppen har bestått av 30 representanter fra brukerorganisasjoner og relevante kompetansemiljøer på feltet.</p> <p>De har gitt innspill og faglig råd som omhandler både kartlegging/avdekking, utredning og tiltak/behandling rettet mot de som har vært utsatt for vold eller overgrep og /eller de som utøver vold, både barn, unge og voksne. Syv pakkeforløp for psykisk helse og rus er nå tilgjengelig for tjenestene. Pasienter kan henvises til de generelle pakkeforløpene for psykisk helse og rus fra 1. januar 2019, og til de tilstandsspesifikke pakkeforløpene fra 15. februar 2019. Det er lagt inn anbefalinger om hva som bør kartlegges og utredes i alle Pakkeforløpene som er utarbeidet, samt lagt inn lenker til faglige anbefalinger for tiltak.</p> <p>NKVTS har på oppdrag fra Hdir etablert en egen nettside hvor de har publisert anbefalte verktøy for kartlegging og utredning, og som det er lenket til i forløpene.</p>
70.	BFD / HOD	Sørge for at barn og unge ved barnevernsinstitusjoner som sliter med traumer, blir oppdaget og får nødvendig helsehjelp.	Påbegynt	<p>Bufdir og Hdir har i flere år samarbeidet om tiltak som skal bidra til at barn i barnevernet får nødvendig psykisk helsehjelp, herunder nødvendig helsehjelp for traumer. Bedre samarbeid og samordning er avgjørende for lykkes i å gi disse barna og ungdommene som trenger det et best mulig tilbud. Det er innført funksjoner som helseansvarlig i barnevernsinstitusjoner og barnevernsansvarlig i BUP, med tilhørende retningslinjer. En viktig oppgave for helseansvarlig og barnevernsansvarlig er å bidra til at barn og unge i barnevernsinstitusjon får nødvendig helsehjelp. Som ledd i implementeringen av disse funksjonene, er det utarbeidet et e-læringsprogram for ansatte i barnevernsinstitusjoner, deriblant helseansvarlig. Formålet med e-læringsprogrammet er å øke kompetansen om barn og unges psykiske helse og om hva som kreves for å bistå slik at barnet får nødvendig helsehjelp. Implementeringen av e-læringsprogrammene ble påbegynt i 2018 og vil fortsette i 2020. Det ble i slutten av 2019 sendt ut quest back om rollen som helseansvarlig til alle barnevernsinstitusjonsenheter, resultatene vil være klare i begynnelsen av 2020.</p> <p>Direktoratene har revidert rundskrivet "Samarbeid mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester til barnets beste". I rundskrivet omtales blant annet tjenestenes ansvar og oppgaver, regler om samarbeid, samarbeidsavtaler, informasjonsutveksling, opplysningsplikt til barneverntjenesten, rett til nødvendig helsehjelp og samtykkeregler. Revidert rundskriv inneholder nå også nasjonale føringer for innhold i samarbeidsavtaler mellom barnevern- og helsetjenestene.</p> <p>Helse Nord RHF og Helse Sør-Øst RHF har fått i oppdrag fra HOD å samarbeide med henholdsvis Bufetat Nord og Bufetat Sør om å opprette to kombinerte behandlings- og omsorgsinstitusjoner for barn og unge som har et samtidig behov for både barnevern- og helsetjenester. Helsepersonellet som skal yte helsehjelp til barn i det nye institusjonstilbudet skal være ansatt i psykisk helsevern for barn og unge, men ha sitt arbeidssted i institusjonen.</p> <p>I tillegg til det nye institusjonstilbudet jobbes det med å utvikle og pilotere modeller for ambulant psykisk helsehjelp til barn i barnevernsinstitusjoner, herunder også tverrfaglig oppsøkende behandlings- og oppfølgingsteam (ACT/FACT Ung).</p> <p>Det pågår også pilotering av bruk av digitale verktøy (lyd og bilde) for oppfølging og behandling av barn i barnevernsinstitusjon. Hensikten med tiltaket er å gjøre behandling mer tilgjengelig for barn og ungdommer som ikke kan nyttiggjøre seg ordinære polikliniske tjenester og å sikre kontinuitet i behandling for barn og ungdommer som flytter mellom ulike institusjoner eller andre omsorgsbaser.</p> <p>I sine tildelingsbrev for 2017 fikk Hdir og Bufdir i oppdrag å samarbeide om å utvikle modeller og systemer som sikrer at barn i barnevernet tidlig blir utredet for psykiske helseplager, slik at de får nødvendig helsehjelp i kombinasjon med tiltak fra barnevernet. Hdir og Bufdir besluttet i fellesskap å utarbeide et Samhandlingsforløp for barnevern, psykisk helsetjeneste og rustjenester, etter modell for Pakkeforløp for psykisk helse og rus. Samhandlingsforløpet vil bli ferdigstilt og implementert i 2020. Bufdir skal vår 2020 i samarbeid med Hdir utrede forslag om å lovfeste plikt for barnevernstjenesten til å be om kartlegging av barnets psykiske og somatiske helse, og en korresponderende plikt for helse- og omsorgstjenesten til å tilby slik kartlegging.</p>
71.	HOD	Bedre behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd og videreføre arbeidet med å spre gode behandlingsmetoder.	Påbegynt	<p>Helse Vest RHF har fått i oppdrag å lede arbeidet med å styrke kompetansen og etablere behandlingstilbud i alle helseregioner for barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA) uavhengig av hvor i landet de bor. Helse Vest RHF skal samarbeide med de øvrige RHFene om oppdraget.</p> <p>Oppdraget må ses i sammenheng med oppdrag til de regionale helseforetakene for 2017 om å opprette et nasjonalt klinisk nettverk for å bygge opp kunnskapsbasert utrednings- og behandlingskompetanse i spesialisthelsetjenesten for barn og unge som har utøvet problematisk eller skadelig seksuell atferd (SSA). Nettverket er etablert og ledes av Betanien sykehus på vegne av Helse Vest RHF. Klinikere i nettverket fra alle landets regioner har og vil få styrket egen spisskompetanse gjennom kursrekke og felles samlinger (2019-2020-2021).</p> <p>NKVTS videreførte arbeidet i 2019 med tiltak for å styrke arbeidet rettet mot overgripere bl.a. i samarbeid med RVTsene, det nasjonale kliniske nettverket for behandling av barn og unge med SSA (skadelig seksuell adferd) / Helse Vest / RHF og Redd Barna.</p> <p>Se også omtale under tiltak 44.</p>
72.	HOD	Vurdere å etablere et nasjonalt klinisk nettverk for behandling av barn og unge med seksuelle adferdsproblemer.	Ferdig	Nasjonalt klinisk nettverk for behandling av barn og unge med seksuelle adferdsforstyrrelser er etablert. Se tiltak 71.
73.	HOD	Videreføre arbeidet med å utvikle behandlingstilbud for personer som er dømt for å ha utført seksuelle overgrep.	Ferdig	<p>BASIS-prosjektet i Helse Sør-Øst har utviklet et behandlingstilbud til seksuallovbruddsdømte, inklusiv pedofile, med identifisert forhøyet risiko for tilbakefall. Hovedaktivitet er drift og utprøving av valgte behandlingsmodell. Tverretattlig samarbeid er en forutsetning og grunnlaget for et administrativt og kostnadseffektivt behandlingsprosjekt. Prosjektet har levert sluttrapport. Hdir har vurdert rapporten og oversendt den til HOD. Prosjektet ble avsluttet i juni 2019.</p> <p>Det ble bevilget 19 mill. kroner i 2019 (halvårsvirkning) til utbygging av et landsdekkende behandlingstilbud, og 38. mill. kroner i budsjettet for 2020. Etableringen av et landsdekkende behandlingstilbud etter BASIS-modellen er påbegynt i alle helseregioner i samarbeid med kriminalomsorgen.</p>

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartement
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartement
 KD - Kunnskapsdepartement
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTs - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
74.	BFD	Styrke familievernets tilbud til familier der det forekommer vold og familievernets samarbeid med ATV.	Påbegynt - løpende	Familievernets behandlingsskapasitet og kompetanse er styrket både i 2017 og 2018 og ble ytterligere styrket i 2019, gjennom regional opplæring og materiell som er tilpasset familievernet. Styrkingen er på til sammen over 90 mill. kroner i planperioden. Det er etablert et samarbeid mellom ATV og Bufdir, og mellom familievernets spisskompetansmiljø på vold i nære relasjoner og ATV. Alle familievernkantor som er lokalisert i nærheten av et ATV-kantor har nå et formalisert samarbeid. Metoden <i>Enkel og effektiv aggresjonskontroll</i> skal tilpasses og spres i tjenesten i 2019 og 2020. Alternativ til vold er styrket med 10 mill. kroner i 2017 og 2018. I 2019 ble ATV styrket med ytterligere 6 mill. kroner. I 2020 styrkes driftstilskuddet med 7 mill. kroner. Styrkingen i planperioden har gått til utvidet mandat (familiemandat) og til etablering av to nye kontorer. Et nytt kontor i Finnmark er under etablering. ATV bevilges i 2020 også 1 mill. kroner til å utvide bruken av kurset <i>Bryt voldsarven</i> .
75.	KD/ALLE	Bidra til at flere kommunale tjenester og statlige etater etablerer bestillingssystemer og rutiner som kan øke bruk av kvalifisert tolk i tjenesteytingen.	Påbegynt - løpende	IMDi arbeider med et nytt nasjonalt tolkeregister. IMDi forvalter bevilgningen for statsautorisasjonsordningen for tolker, som skal bidra til flere kvalifiserte tolker i offentlig sektor. Testing, utdanning og autorisering av tolker er samlet ved OsloMet. KD arbeider med en ny lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. Hdirs veileder om kommunikasjon via tolk for ledere og personell i helse- og omsorgstjenestene skal bidra til gode rutiner for vurdering av tolkebehov og bestilling av kvalifisert tolk. Veilederen er lett tilgjengelig på Hdirs nettsider og den foreligger også i en kortversjon. Veilederen omtales og henvises til i aktuelle retningslinjer etc. Det er etablert e-læringskurs om bruk av tolk i helsetjenestene som har bidratt til kompetanseheving for helsepersonell.
76.	JD	Opprette offeromsorgskontor i tilknytning til politiet i landets 12 politidistrikt.	Ferdig	Samtlige kontorer er etablert som «Støttesentre for kriminalitetsutsatte» - ett i hvert politidistrikt. Ferdigstilt i 2017. Støttesentrene skal evalueres i 2019/2020.
77.	JD	Sørge for at det etableres egne fagmiljøer for kriminalitetsbekjempelse innen vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep i alle politidistrikter.	Ferdig	Gjennomføres av POD som en del av nærpolitireformen.
78.	JD	Evaluere prøveprosjektet SARA for barn med tanke på å spre verktøyet til alle politidistrikter.	Ferdig	Prosjektet har levert gode resultater i prøveperioden. Sluttrapport fra prosjektet ble oversendt departementet i juli 2018. JD følger nå opp rapporten.
79.	JD	Evaluere besøksforbudet, herunder hvordan politiet følger opp brudd på besøksforbud.	Ferdig	Evalueringen er gjennomført av NOVA og rapport ble lagt fram i januar 2019. Rapporten kan lastes ned her .
80.	JD	Etablere retningslinjer for politiets samarbeid med øvrige tjenester ved bruk av omvendt voldsalarm.	Påbegynt	POD har gitt Kripos i oppdrag å lede en arbeidsgruppe som skal utarbeide forslag til retningslinjer for politiets samarbeid med øvrige tjenester ved bruk av omvendt voldsalarm inkludert samarbeid med øvrige tjenester. Arbeidet er noe forsinket i henhold til oppsatt plan.
81.	JD	Etablere retningslinjer for politiets bruk av kode 6 (strengt fortrolig adresse), inkludert samarbeid med øvrige tjenester.	Ferdig	Retningslinjene er ferdigstilt.
82.	JD	Nedsette en gruppe/kommisjon som skal gjennomgå et utvalg av partnerdrapsaker.	Påbegynt	Utvalget ble satt ned i oktober 2018 og skal levere sin utredning innen utgangen av mars 2020.
83.	JD	Styrke kapasitet og kompetanse ved Statens barnehus og ved etterforskning av vold og overgrepssaker mot barn.	Påbegynt - løpende	I 2017 - Bevilgningen til Statens barnehus ble styrket med 50 millioner kroner. I tillegg ble det bevilget 50 millioner kroner til styrking av etterforskning og avhørere knyttet til vold og overgrep mot barn i 2017. I 2018 – Statens barnehus ble styrket med 10 millioner kroner. Det ble i tillegg bevilget 40 millioner kroner til styrking av etterforskning og avhørere knyttet til vold og overgrep mot barn. I 2019 er Statens barnehus styrket med 10 millioner kroner. Det er i tillegg bevilget 40 millioner kroner til styrking av etterforskning og avhørere knyttet til vold og overgrep mot barn. Midlene er videreført i 2020.

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartement
Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartementet
KD - Kunnskapsdepartementet
NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
RHF – Regionalt helseforetak
RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
Udir – Utdanningsdirektoratet

NR.	ANSVAR	REGJERINGEN VIL	STATUS	RAPPORTERING
84.	JD	Utarbeide nasjonale retningslinjer for Statens barnehus.	Ferdig	Retningslinjene ble ferdigstilt i 2017 og skal revideres.
85.	HOD	Utarbeide retningslinjer for medisinske undersøkelser/ tannhelseundersøkelser ved Statens barnehus.	Ferdig	Faglige råd for medisinske undersøkelser i Statens barnehus er utarbeidet og publisert på Hdirs nettside . Der anbefales det også i kap. 9 at helsepersonell fra helseforetaket bør sikre at barnet får videre nødvendig helsemessig oppfølging. Del 1 av Nasjonal faglig retningslinje "Tannhelsetjenester til barn og unge" fra oktober 2018 omfatter også fylkeskommunens ansvar for tannhelseundersøkelser ved Statens Barnehus. Retningslinjene beskriver også fylkeskommunenes ansvar for å sørge for at tannleger er tilgjengelige for å gjennomføre undersøkelser ved Statens Barnehus, i henhold til en kunnskapsbasert fagprosedyre. Kapitlet "Opplysningsplikten ved barnemishandling, seksuelle overgrep eller omsorgssvikt" har anbefalingen/lovkravet "Fylkeskommunene skal sørge for at tannleger er tilgjengelige for å gjennomføre undersøkelser ved Statens Barnehus". Det anbefales å benytte den kunnskapsbaserte fagprosedyren "Tannlegeundersøkelser av barn utsatt for vold og seksuelle overgrep" ved gjennomføring av tann- og munnundersøkelsene. Prosedyren er utarbeidet ved Sørlandet sykehus og Statens Barnehus Kristiansand, og publisert på helsebiblioteket.no https://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/ferdige/tannlegeundersokelser-av-barn-utsatt-for-vold-og-seksuelle-overgrep
86.	HOD	Gjennomgå betalingspraksisen for medisinske undersøkelser ved barnehusene for å sikre likhet mellom barnehusene.	Ferdig	Betalingsordningen for medisinske undersøkelser i Statens barnehus ble endret fra 1.9.2017. Betalingspraksis vil inngå i samarbeidsavtalen mellom barnehus og helseforetak. Ordinære kostnader knyttet til medisinske undersøkelser finansieres av de regionale helseforetakene. Rettsmedisinske erklæringer honoreres med gjeldende timehonorar og faktureres ansvarlig politidistrikt av det lokale HF som yter tjenesten. Mal for samarbeidsavtale mellom RHF og Politidistrikt og informasjon om betalingspraksis er ferdig utarbeidet og sendt RHF-ene.
87.	JD	Utrede om avhør av barn og unge under 16 år som er mistenkt for seksuelle overgrep, skal gjennomføres ved Statens barnehus.	Påbegynt	Det er foretatt en kostnadsberegning av tiltaket i 2017. Antatt årlig merkostnad for å inkludere denne gruppen i barnehusene er ca. 21,5 millioner. JD vurderer hvordan dette kan følges opp videre.
88.	BFD	Utrede en lovendring med sikte på endring av foreldreretten og samværsretten til barn der far/stefar eller mor/stemor har blitt dømt for alvorlige overgrep mot egne barn/stebarn	Ferdig	I Prop. 167 L (2016-2017) Endringer i barnelova og straffeloven mv. (bedre rettsvern for barn mot vold og overgrep) er det uttalt: "Departementet følger ikke opp forslaget om en ny bestemmelse i barneloven om tap av foreldreansvar mv. der en forelder er dømt for alvorlig vold eller overgrep mot egne barn. Høringsinstansene som uttalte seg mener imidlertid at det kan være behov for økt beskyttelse av barn mot vold og overgrep. JD, i samarbeid med BFD, utreder derfor i stedet et forslag om lovendringer for å medta tap av foreldreansvar mv. som sivil krav i straffesak." I Prop. 167 L (2016-2017) ble det forøvrig fremmet en rekke forslag med formål om å bedre barns rettsvern mot vold og overgrep. Blant annet ble det foreslått at domstolen gis en plikt til å vurdere om den dømte, i volds- og overgrepssaker, skal ilegges kontaktforbud overfor barn.

Forkortelser:

BFD - Barne- og familiedepartementet
 Bufdir - Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
 FHI – Folkehelseinstituttet

Hdir – helsedirektoratet
 HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
 IMDi - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

JD - Justis- og beredskapsdepartementet
 KD - Kunnskapsdepartementet
 NKVTS - Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

POD – Politidirektoratet
 RHF – Regionalt helseforetak
 RVTS - Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging

UDI – Utlendingsdirektoratet
 Udir – Utdanningsdirektoratet